

Després de cinc anys de rehabilitació costosa, el palau dels Cerveró, al cor mateix de la ciutat de València, torna a obrir les portes, convertit en l'Institut d'Història de la Ciència i la Documentació López Piñero, un centre mixt de la Universitat de València i del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC).

Els Cerveró mai no s'haurien pogut imaginar el futur que esperava al seu sumptuós palau. Situat al barri de la Seu, a pocs metres de les Torres de Serrans, la Universitat de València el va adquirir el 2001, quan l'edifici havia perdut tota l'esplendor del segle XVIII. Després de la rehabilitació, l'escut nobiliari de la família de comerciants ja no es troba sol. Un altre escut, amb l'emblema de l'arbre de la ciència, anuncia la presència de nous residents: els investigadors de l'Institut d'Història de la Ciència i la Documentació López Piñero. Reobert al novembre passat, el curs vinent el centre oferirà als investigadors i ciutadans un poderós fons de la biblioteca i el museu.

De taller a seu acadèmica. A la plaça de Cisneros, a mig camí entre la Generalitat i les Corts, es dreça un edifici barroc imponent, de planta irregular. El palau, construït al segle XIV, havia servit de taller de vidre abans de passar a les mans dels propietaris que li donaren el nom actual. Els Cerveró, una família de comerciants valencians, el compraren el 1750 i el convertiren en casa senyorial, on dugueren a terme activitats artesanals i comercials.

Eixit de la foscor a què l'havia abandonat el darrer segle, ara ha recuperat el passat d'esplendor. Quan la Universitat de València n'esdevingué la propietària, havia perdut el caràcter regi a causa dels usos successius: jutjat, col·legi, magatzem i casa particular. Però, d'uns mesos ençà, l'edifici acull la història de la medicina i de la ciència valencianes. El 2006 fou considerat bé d'interès local i ara, com a seu de l'Institut López Piñero culmina el procés que començà a final dels anys

Un palau per a la història de la ciència

50 amb els primers ensenyaments i la creació de la càtedra d'història de la ciència fins a la fundació, el 1985, del centre mixt de la Universitat i el CSIC.

Un espai digne. Però el palau no és l'únic que ha sortit del silenci. Per testimoniar el passat dels laboratoris, consultes i aules de ciència i medicina, un fons ric d'aparells i fons documentals disposa d'un escenari privilegiat de 3.000 metres quadrats, després d'una llarga espera en una torrassa de la Facultat de Medicina de la Universitat de València. A partir del conveni signat entre la institució i el CSIC, i la inversió de més de 6 milions d'euros provinents de les arques europees, el nou emplaçament de l'institut respon a l'interès de recuperar antics edificis del centre per omplir-los de contingut i bastir un pont entre el coneixement científic i la societat.

Instruments, aparells i fons documentals s'han ressentit de la manca de bones condicions de conservació i seguretat. Durant l'estada a la facultat, el material bibliogràfic es va repartir per diversos despatxos del departament d'Història de la Medicina. Alhora, la instrumentació mèdica —com ara una antiga butaca de dentista— es podia

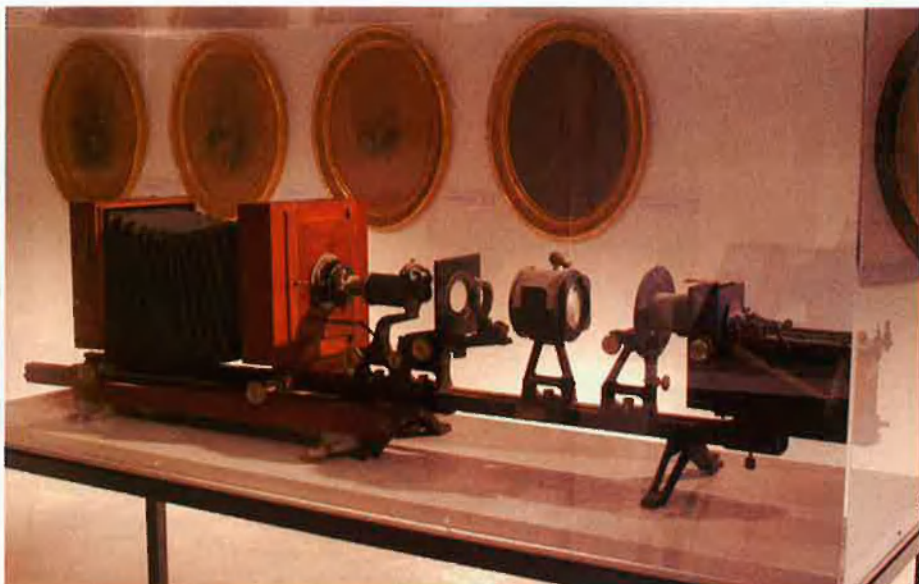
trobar als accessos de l'institut sense la protecció de vitrines.

Les noves instal·lacions ofereixen un espai digne —una reclamació que ja feia vint anys que durava— per a mostrar el patrimoni científic de l'institut, però encara no és suficient. Com apunta el professor José Luis Fresquet, director del centre, el voluntarisme dels investigadors ha estat durant anys la clau per a conservar els fons. “Fins a l'actualitat no s'ha rebut cap mena d'ajuda” i, malgrat el nou immoble, “encara no disposem de llocs adequats per emmagatzemar els instruments”, afegeix Fresquet.

Dedicat al catedràtic José María López Piñero, impulsor dels estudis de la història de la ciència i la medicina a València, un dels reptes de l'institut és la col·locació d'un miler d'objectes mèdics. La institució espera que el curs vinent s'hi constitueixca el museu permanent, amb l'ajuda del vice-rectorat de Cultura. “S'ha pensat en un recorregut cronològic, ja que el museu proposa una difusió didàctica”, comenta Fresquet. L'exposició mostrarà els moments més brillants de la història de la medicina i la ciència valencianes, des del naixement de la universitat fins a la consolidació de les especialitats mèdico-quirúrgiques a València i a l'estat espanyol, i la fundació de la Facultat de Ciències.

Les sales temporals. La història de la rehabilitació no és tan sols la recuperació d'un edifici. Es tracta de tornar la veu a les restes que han jagut durant segles sota aquestes pedres. Un exemple és l'anomenada *botella del Cerveró*, un flascó del segle III utilitzat per a ungüents que representa la figura de la vella borratxa —*anus ebria*—, peça única a l'estat espanyol per l'“excepcional estat de conservació”, segons que assenyala José Antonio Díaz, vice-director de l'institut. Com a símbol del laboriós procés de les reformes, dirigides per l'arquitecte Francisco José Rozas, la petita figura es mostra juntament amb les altres troballes arqueològiques d'època romana i musulmana a l'exposició temporal destinada als treballs del palau.

Tot esperant una instal·lació permanent, l'àrea dedicada al museu provisional ofereix una selecció interessant de materials i documents mèdics i

Sobre aquestes línies, el director del centre, José Luis Fresquet. Imatges del museu del centre on s'exposen diversos aparells que s'han fet servir en medicina i en més disciplines científiques.

científics. Entre les joies, hi ha un aparell de microfotografia, polarímetres i dos documents de Santiago Ramón y Cajal: una làmina mural de l'esquema del cervell i un esborrany del 1883 de la memòria per a les oposicions a la càtedra d'anatomia de la Universitat de València.

Un tresor exclusiu. Després del trasllat de 1.600 caixes plenes de llibres, la biblioteca s'aferma al nou allotjament com un fons amb perspectiva professional i històrica. "Malgrat que ara com ara només ens visiten persones que ja ens coneixien de la facultat, esperem que la biblioteca es convertisca en una referència per als investigadors", comenta José Enrique Ucedo, bibliotecari del centre. I se-

ria lògic. La biblioteca, batejada amb el nom de Vicent Peset i Llorca, en homenatge al psiquiatre i historiador de la medicina i fill del doctor Peset Aleixandre, disposa de més de 30.000 volums, entre els quals hi ha una col·lecció completa de revistes científiques, un tresor del qual només es pot gaudir a València.

Digne d'una universitat amb més de cinc segles de vida, el nucli de la biblioteca correspon al fons de la Facultat de Medicina. Exemplars molt valuosos d'època renaixentista i barroca i monografies de cirurgia i darwinisme componen un arxiu històric enriquit des del segle XIX gràcies a les donacions de metges i historiadors com ara León Sánchez Quintanar, Enric Ferrer i Vinerta i Pelegrí Casanova.

Un precedent per a la conservació. Passat i modernitat. Junta-ment amb les flamants instal·lacions de marbre i vidre, les bigues de fusta del sostre i una pintura mural són els únics testimonis del passat a l'interior de l'edifici. Les parets del Cerveró han vist quasi set segles d'història.

A punt de desaparèixer a l'oblit dels enderroc, el palau afronta ara un futur prometedor com a centre capdavanter per a la investigació històrica de la ciència, i com a reclam cultural per a la ciutat a través de jornades, conferències i exposicions monogràfiques. Un precedent per a la conservació de la història i també de la ciutat.

Kristin Suleng